

בני העיר פרק רביעי מגילה

כ"ט

עין משפט
נר מצוה

ל' א ב מ"י פ"ד מהל' אכל הל' ט סג עשין ג טו"ט ע"ד קימן ספא סעף א:

ל' א ב מ"י פ"ד מהל' אכל הל' ט סג עשין ג טו"ט ע"ד קימן ספא סעף א:

ל' א ב מ"י פ"ד מהל' אכל הל' ט סג עשין ג טו"ט ע"ד קימן ספא סעף א:

ל' א ב מ"י פ"ד מהל' אכל הל' ט סג עשין ג טו"ט ע"ד קימן ספא סעף א:

ל' א ב מ"י פ"ד מהל' אכל הל' ט סג עשין ג טו"ט ע"ד קימן ספא סעף א:

ל' א ב מ"י פ"ד מהל' אכל הל' ט סג עשין ג טו"ט ע"ד קימן ספא סעף א:

ל' א ב מ"י פ"ד מהל' אכל הל' ט סג עשין ג טו"ט ע"ד קימן ספא סעף א:

ל' א ב מ"י פ"ד מהל' אכל הל' ט סג עשין ג טו"ט ע"ד קימן ספא סעף א:

ל' א ב מ"י פ"ד מהל' אכל הל' ט סג עשין ג טו"ט ע"ד קימן ספא סעף א:

ל' א ב מ"י פ"ד מהל' אכל הל' ט סג עשין ג טו"ט ע"ד קימן ספא סעף א:

מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת. ולא קשיא מההיא דמס' דרך ארץ (זוטא פ"ח) דלאמרי' מעשה צדי עקיבא שמלא מת מלוא דדרך ונשאו ארבעה מילין עד שהצילו לצית הקצרות וכשנא אלל ר' יהושע ור' אליעזר וספר להם אמרו לו על כל פסיעה ופסיעה שפסעת כאילו שפכת דם נקי לא היה מפני שצטל למודו אלל משום שהיו ממקומו ומת מלוא קונה מקומו^(א):

הני מילי למאן דקרי ותני אבא למאן דמתני לית ליה שיעורא. ממילא^(ב) שמעין דלמאן דלא קרי ותני ליה שיעורא ואין מבטלין תלמוד תורה כשיצלו אלל כדי לזכות להמעסק צו דוקא לענין ציטול תורה אלל לענין ציטול מלאכה אסור לכל בני העיר שהרי צפרק אלו מגלחין (מ"ק ק"ז טו: ושם) לא מחלק צענין אסור מלאכה צין מאן דקרי ותני למאן דלא קרי ותני^(ג):

אין מרעין בהן בדהמות. משום כבודן של מתים אלל האילנות שנוטעין בהן מותרין^(ד) ואין זהו משום כבודן של מתים אחרי שאין על הקצרים עלמן:

לכל מפסיקין וכו' וליום הכפורים. נריך לומר דמירי צמננת יום הכפורים שחל להיות בשבת והאם קאמר שמפסיקין מן הסדר שחל צאתו שבת וקורין צפרשת עריות^(ה) וק"ל ככל הני שאין קורין אלל ג' כגון מעניות ומעמדות ומנוכה ופורים דליכא למימר דמירי ציום הכפורים שמרית שקורין צפרשת אחרי מות^(ו) צחול ששה וצצנת שצעה דל"כ אמאי נקט יום הכפורים אפילו שאר מועדות נמי:

שכינה שמעו קול ריגשא [קמו ונפקו רב ששת הוה יתיב^(א) בבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא אתיא שכינה] ולא נפק אתו מלאכי השרת וקא מבעתו ליה^(ב) אמר לפניו^(ג) רבש"ע עלוב ושאינו עלוב^(ד) מי נדחה מפני מי אמר להו שבקוהו^(ה) ואהי להם למקדש מעט אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל ור"א אמר זה בית רבינו שבבבל דרש רבא מאי דכתיב^(ו) ה' מעון

אתה היית לנו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות^(ז) אמר אביי^(ח) מריש הוא גריסנא בביתא ומצלינא בבי כנישתא כיון דשמעית להא דקאמר דוד^(ט) ה' אהבתי מעון ביתך^(י) הואי גריסנא בבי כנישתא תניא ר"א הקפר אומר עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל^(יא) שיקבעו בא"י שנאמר^(יב) כי כתבור בהרים וככרמל בים יבא והלא דברים ק"ו ומה תבור וכרמל שלא באו אלל לפי שעה ללמוד תורה נקבעים^(יג) בארץ ישראל בתי כנסיות ובתי מדרשות שקורין ומרביצין בהן תורה עאכ"ו דרש בר קפרא מאי דכתיב^(יד) למה תרצדון הרים גבנונים יצתה בת קול ואמרה להם למה תרצו דין עם סיני כולכם בעלי מומים אתם אצל סיני כתיב הכא גבנונים וכתוב התם^(טו) או גבן או דק אמר רב אשי ש"מ האי מאן דיהיר בעל מום הוא: אין עושין אותו קפנדריא: מאי^(טז) קפנדריא אמר רבא קפנדריא כשמה מאי כשמה כמאן דאמר אדמקיפנא אדרי איעול בהא א"ר אבהו דאם היה שביל מעיקרא מותר אר"ג בר יצחק הנכנס ע"מ שלא לעשות קפנדריא מותר לעשותו קפנדריא וא"ר חלבו אמר ר"ה הנכנס לכהכ"ג להתפלל^(יז) מותר לעשותו קפנדריא שנא' וכתב עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחוות יצא דרך שער נגב: ועל בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש: והתניא אינו תולש ומאכיל אבל תולש ומניח כי תנן נמי מתני' תולש ומאכיל תנן ת"ר בית הקברות אין נוהגין בהן קלות ראש אין מרעין בהן בהמה ואין מוליכין בהן אמת המים ואין מלקטין בהן עשבים ואם ליקט שורפן בשורפן במקומו מאי כבוד מתים איכא אלל ארישא: מתני' ר"ה אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת בשניה^(יח) זכור בשלישית^(יט) פרה ארומה^(כ) ברביעית^(כא) החודש הזה לכם בחמישית חוזרין לכסדרן לכל מפסיקין בראשי חודשים^(כב) בחנוכה ובפורים בתעניות ובמעמדות וביורה"כ: גמ' תנן התם^(כג) באחד באדר משמיעין על השקלים ועל

להכנסת בלה. ללוותה מצית אציה לצית חופתה: כגון דחייצי גברי מאבולא פסיכרא. מחילת אנשים משער העיר עד צית הקצרות מקום שסופדין אותו שם: בנתינתה. של תורה: דשף ויתיב. וצנאה יכניה וסיעתו מאצנים ועפר שהצילו עמהן בגלותן לקיים מה שנאמר כי ראו עבדיך את אצניה ואת עפרה יחוננו (מחלים ק): דבי מרחקנא פרסה. (ד) אני נכנס להתפלל צמוכו: רב ששת. סגני נהור הוה^(א): בית רבינו. רצו: וכברמל בים יבא. למדנו שעבר כרמל את היס ואימתי היה (ה) צעעת מתן תורה: בשמה. כמשמעה: אדמקיפנא אדרי איעול בהא. צעוד שאקיף שורות של צמים הללו אלכנס דרך הצית הזה ואקצר את הדרך^(ב) ממצוי למצוי וצית הכנסת צין שניהן: מעיקרא. קודם שנצנה צית הכנסת שם: ארישא. משום כבודן של מתים אלל נוהגין בהן קלות ראש קאי:

מתני' קורין בפרשת שקלים. להודיע שיצאו שקליהן צאדר כדי שיקריצו צאחד ציטון מתרומה חדשה כדלמרינן צנמרא: ומפסיקין לשבת הבאה. מלומר פרשה שניה כדי שתקרא פרשת זכור בשבת הסמוכה לפורים לסמוך מחיית עמלק למחיית המן: (י) פרה ארומה. להזהיר את ישראל לטהר שיעשו פסחיהן צטהרה: ברביעית החודש הזה לכם. ששם פרשת הפסח. וצש"ס ירושלמי^(א) גרסינן אמר ר' חמא דצין הוא שיקדום החודש לפרשת פרה שהרי צאחד ציטון הוקס המשכן ושני לו נשרפה הפרה^(ב) ומפני מה הקדימוה שהיא טהרתן של ישראל: לכל מפסיקין מלקרות צענין היום וקורין צענין מועד מעין המאורע: למעמדות. וקורין צמעשה צראשית כדקתני לקמן צמתני^(ג): גמ' משמיעין על השקלים. צהכרזת צית דין: ועל

אתה היית לנו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות^(ד) אמר אביי^(ה) מריש הוא גריסנא בביתא ומצלינא בבי כנישתא כיון דשמעית להא דקאמר דוד^(ו) ה' אהבתי מעון ביתך^(ז) הואי גריסנא בבי כנישתא תניא ר"א הקפר אומר עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל^(ח) שיקבעו בא"י שנאמר^(ט) כי כתבור בהרים וככרמל בים יבא והלא דברים ק"ו ומה תבור וכרמל שלא באו אלל לפי שעה ללמוד תורה נקבעים^(י) בארץ ישראל בתי כנסיות ובתי מדרשות שקורין ומרביצין בהן תורה עאכ"ו דרש בר קפרא מאי דכתיב^(יא) למה תרצדון הרים גבנונים יצתה בת קול ואמרה להם למה תרצו דין עם סיני כולכם בעלי מומים אתם אצל סיני כתיב הכא גבנונים וכתוב התם^(יב) או גבן או דק אמר רב אשי ש"מ האי מאן דיהיר בעל מום הוא: אין עושין אותו קפנדריא: מאי^(יג) קפנדריא אמר רבא קפנדריא כשמה מאי כשמה כמאן דאמר אדמקיפנא אדרי איעול בהא א"ר אבהו דאם היה שביל מעיקרא מותר אר"ג בר יצחק הנכנס ע"מ שלא לעשות קפנדריא מותר לעשותו קפנדריא וא"ר חלבו אמר ר"ה הנכנס לכהכ"ג להתפלל^(יד) מותר לעשותו קפנדריא שנא' וכתב עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחוות יצא דרך שער נגב: ועל בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש: והתניא אינו תולש ומאכיל אבל תולש ומניח כי תנן נמי מתני' תולש ומאכיל תנן ת"ר בית הקברות אין נוהגין בהן קלות ראש אין מרעין בהן בהמה ואין מוליכין בהן אמת המים ואין מלקטין בהן עשבים ואם ליקט שורפן בשורפן במקומו מאי כבוד מתים איכא אלל ארישא: מתני' ר"ה אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת בשניה^(טו) זכור בשלישית^(טז) פרה ארומה^(טז) ברביעית^(טז) החודש הזה לכם בחמישית חוזרין לכסדרן לכל מפסיקין בראשי חודשים^(טז) בחנוכה ובפורים בתעניות ובמעמדות וביורה"כ: גמ' תנן התם^(טז) באחד באדר משמיעין על השקלים ועל

(א) כמות דף י. לעיל (ד' ג: א) (ב) [אבות דר"ג פ"ד, א] (ג) מכילתא בא פ"ד, (ד) [פעמים טו, א] (ה) [צרכות דף ט. ע"א, א] (ו) צרכות דף ט: ע"א ובהגוי"צ שם, (ז) [שמות פ"ד ע"א, ט] (ח) לעיל דף יג: מ"ק דף ו. שקלים דף ג, ע"ן ברכות דף ל. ופסחים קטז, י' מגילה פ"ג ה"ה, (ט) ע"ן רש"י גיטין ס: ד"ה ופרשת פרה ארומה, (י) [שמות כו, א] (יא) ב"ק דף פא. ע"ן [שם] כמות י. ד"ה [מגילת, א] שאלתה פ' רחי ס' לב [תוס' בכורות], (ט) [וע"ע מוס' כמות י: ד"ה אלל, ט] לקמן דף ל"א, (כ) לקמן ל ע"ב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מצין הגלות שכינה צנצל היכא שריא אמר אביי: (ב) שם ושאינו עלוב יכול ושאינו יכול מי נדחה: (ג) שם מעון ציטון לא הוה גריסנא אלל צני כנישתא היכא דמצלינא תניא: (ד) רש"י ד"ה דמי מתקנא פרסה (אני וכו') צמוכו) תלמי' וכו' ס"א כשאני מהלך בדרך באותו מקום אפילו אני מרבה עלי את הדרך אני נכנס שם ומתפלל בתוכו: (ה) [מכתיב ד"ה וככרמל צים יצא כו' ואימתי היה זה היה אומר צענת]: (ו) [מכתיב ד"ה פרה ארומה. צ"ל ד"ה בשלישית פרה ארומה]:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מותר. כ"ז מלוא כן גרסת הראש"ש (כאן אלל צל"ש צרכות איתא מומר). והר"ק צנככות:

גליון הש"ס

גמ' בבי כנישתא דשף. ע"ן צנמין צמלמותו ספ"ד צכמות: שם מריש הואי גריסנא. ע"ן צרכות ד' ט ח"א:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

תורה אור השלם (א) ויבא איש אלהים אל עלי ויאמר אליו פה אמר יי הנגלה גליתי אל בית אביך בהיותם קמורים לבית פרה: [שמואל א ב, כו] (ב) פה אמר יי גאלכם קדוש ישראל למענכם שלחתי בבלה יהודתי ברותים פלם וכשדים באניות רפתם: [שעיה טו, ד] (ג) ושב יי אליהו את שבוטך ורחמך ושב וקבעך מפל העמים אשר הפיצך יי אליהו שמה: [דברים ל, ג] (ד) לכן אמר פה אמר אדני אלהים כי הרחקתם בגוים וכי הפיצתם בארצות ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם: [יחזקאל יא, טו] (ה) תפלגה למשה איש האלהים אדני מעון אתה היית לנו בדר ודר: [תהלים צ, א] (ו) אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך: [תהלים כו, ח] (ז) מי אני נאם המלך יי צבאות שמו כי בתבור פהרים וקברקל פים יבוא: [ויקרא כו, יח] (ח) לפה תרצדון הרים גבנונים החר המד אלהים לשבתו אף יי ישבן לצנח: [תהלים סח, יז] (ט) או גבן או דק או תבלל פעינו או גרב או ילפת או מרוח אשף: [ויקרא כא, כ] (י) וקבוא עם הארץ לפני יי פמועדים הכא דרך שער צפון להשתחוות יצא דרך שער נגב וקבא דרך שער נגב יצא דרך שער צפונה לא ישוב דרך השער אשר פה בו פי נבחו יצא: [יחזקאל כו, ט] (כ) זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך צפונה למען ידעך השער אשר פה אשר אין פה מום אשר לא עלה עלה על: [במדבר יב, כ] (כא) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם להדשי השנה: [שמות יב, כ]

הגהות וצינונים (א) בדפ"ר נוסף גלו לאדום שכינה עמהן שנאמר [ישעיה סג, א] מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מצצרה זה הדרך בלבשו וגו', תשמט מפני הצענוור (דק"ס), ובכתי' וע"י נוסף עוד גלו לעולם שכינה עמהן שנאמר [וימיה מט, ח] ושמותי ככא בעולם: (ב) בכתי' ובע"י נוסף ומצערי ליה: (ג) [ג] הילקוט בתהלים רמז תש"ד רבא וכן גרס ע"ן יעקב [גליון], וכ"ה בכל הכתי' והיא הגירסא האמתית (יד דוד, דק"ס), וע"י ט"א: (ד) בכתי' ובע"י שבו"ל: (ה) בכתי' ובע"י נקבעו: (ו) בכתי' וכמה ראשונים ואין, וע"ן לעיל כח סע"א וברש"י שם: (ז) בכתי' ובראשונים ל"ה לחנוכה (וכן בכרס), וכ"ה במשניות דפו"י (וע"י מ"ט): (ח) נראה להוסיף כגון ממבוי (באה"מ): (ט) בראש איתא מותר ללקוט פירותיהן: (י) בראש איתא דומיא דכל הני: (יא) צ"ל ר"ח אדר שחל: (ב) זאת חקת התורה אשר צוה יהוה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה ארומה תמימה אשר אין פה מום אשר לא עלה עלה על: (ג) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם להדשי השנה: [שמות יב, כ]

